

Lausunto

03.07.2026

Asia: VN/26860/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Tuomioistuimen määräämä pääsykielto

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta.

Olemme kaupan alan toimialaliittojen ohella ajaneet jo pitkään nyt lausuttavana olevaa uudistusta. Yksityisistä palvelualoista erityisesti kaupan ala sekä turvallisuusala ovat jo pitkään kärsineet häiriö-, uhka- ja väkivaltatilanteiden määrän kasvusta ja kaupan alalla tällaiset tilanteet ovat jopa kolminkertaistuneet vuodesta 2020. Samaan aikaan myös tilanteiden luonne on muuttunut ja uhkailu ja väkivalta on aiempaa useammin vakavaa. Oli tärkeää, että asiasta sisällytettiin pääministeri Orpon hallitusohjelmaan kirjaukset ottaa käyttöön yrityslähestymiskiello yritys- ja työturvallisuuden parantamiseksi ja mahdollistaa lähestymiskiellon hakeminen yrityksille toistuvaa uhkaa tai häiriötä aiheuttavaa henkilöä kohtaan.

Esitetty uusi laki tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta on erittäin tervetullut ja kannatamme esitystä. Se parantaa vakavimmissa ja toistuvimmissa tapauksissa olennaisesti työnantajavastuulla toimivien kaupan alan toimijoiden mahdollisuuksia huolehtia paitsi omien työntekijöittensä turvallisuudesta työssä myös asiakkaittensa turvallisuudesta heidän käyttäessään palveluita. Kun työturvallisuuslain mukaan työntajalla on painava vastuu varmistaa työntekijöittensä turvallisuus työssä, sillä on oltava myös riittävät mahdollisuudet toteuttaa tätä vastuutaan. Esitetty uusi pääsykielto osaltaan korjaa tähän liittynyttä puutetta. Ei ole oikein, että työntekijä joutuisi itse hakemaan lähestymiskielloa uhkaavasti ja/tai väkivaltaisesti käyttäytynyttä vastaan.

Korostamme, että esitetyn menettelyn sujuvaksi käyttöön ottamiseksi on tärkeää huolehtia riittävästi ohjauksesta ja koulutuksesta samoin kuin pääsykiellojen määräämiseen ja valvontaan liittyvien viranomaisten riittävästä resursseista, jotta menettely myös käytännössä voi osoittaa tehonsa. Menettelyjen pitäminen selkeinä ja riittävän yksinkertaisina ja yhdenmukaisina

ohjeistuksen, koulutuksen ja yhteistyön keinoin on paras tapa huolehtia siitä, että resurssit riittävät ja kohdentuvat tarkoituksenmukaisesti.

Paikan haltijan antama pääsykielto ja julkisrauhan rikkominen

Rikoslain 24 luvun 3 §:ssä säädetty, julkisrauhan rikkomista koskeva säännösteksti on ollut tarpeettoman epäselvä ja jäänyt nähdäksemme juuri sen vuoksi liian vähäiselle käytölle.

Pidämme tärkeänä ja erittäin kannatettavana, että säännöstä tässä yhteydessä selvennetään esitetyllä tavalla. On tärkeää, että säännöstekstissä mainitaan "annetun kiellon vastaisesti" nimenomaisesti. Tällä hetkellä voimassa olevassa säännöstekstissä sitä ei mainita.

Samoin on tärkeää, että kun uusi tuomioistuimen määräämä pääsykielto koskisi vain yleisön käytettävissä olevia myymälöitä, rikoslain 24 luvun 3 §:ssä tarkoitettu paikan haltijan antama pääsykielto on myös muiden toimialojen käytössä. Myös muut toimialat, erityisesti palvelutoimialat kärsivät vähintään ajoittain häiriö-, uhka- ja väkivaltatilanteista.

Voimassa olevan lain mukaan julkisrauhaa voisi kuitenkin rikkoa käytännössä vain huoneistoissa, rakennuksissa ja rakennuksen aidatulla piha-alueella. Hallituksen esitysluonnoksessa sääntelyn soveltamisalaa ei ehdoteta laajennettavaksi.

Katsomme, että julkisrauhan suojaamia paikkoja tulisi laajentaa. Esimerkiksi ulkona järjestettäviin yleisötilaisuuksiin, kuten musiikkifestivaaleille, saatetaan yrittää tunkeutua aitoja ylittämällä. Tällaista moitittavaa tekoa ei tunnisteta julkisrauhan rikkomisena. Häiriökäyttäytymistä voi tapahtua myös muissa kuin rakennuksissa sijaitsevilla liikuntapaikoissa, kuten hiihtokeskuksissa tai ulkovesipuistoissa. Henkilökunnalla on oikeus poistaa häiriköivä henkilö alueelta ja antaa hänelle pääsykielto, mutta pääsykiellon rikkomista ei tällä hetkellä pidetä rikoslain mukaan rangaistavana julkisrauhan rikkomisena. Tästä syystä rikoslain 24 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohtaan tulisi lisätä vielä kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitettut yleisötilaisuudet ja liikuntapaikat. Viittaamme tältä osin myös jäsenliittomme Majoitus- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n asiassa antamaan lausuntoon.

Vaikka on tärkeää saada tuomioistuimen määräämä pääsykielto käyttöön ensi vaiheessa häiriö-, uhka- ja väkivaltatilanteista pahiten kärsivissä kaupan alan myymälöissä, pidämme tärkeänä seurata häiriö-, uhka- ja väkivaltatilanteiden kehittymistä tarkoin muillakin palvelutoimialoilla ja seuraavassa vaiheessa laajentaa tuomioistuimen määräämä pääsykielto tarvittaessa muillekin toimialoille. Paikan haltijan antamalla pääsykiellolla on omat kiellon antamiseen, antamisen todentamiseen sekä kiellon rikkomisen todentamiseen liittyvät haasteensa ja rajoitteensa, joita tuomioistuimen määräämässä pääsykiellossa ei samalla tavoin ole.

Toimivaltuudet pääsykieltojen valvomiseksi

Kannatamme poliisilain 2 luvun 5 ja 5a §:iin sekä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 15a ja 42a §:iin ehdotettuja muutoksia. Painotamme sitä, että poliisin resursseista tulee huolehtia niin, että se kykenee selviytymään uusista tehtävistään. Vaikka uusien tehtävien kuormittavuus kokonaisuutena on arvioiden mukaan kohtuullisen rajallinen, on mahdollista, että tapaukset alueellisesti kohdistuvat erityisesti isoihin keskuskaupunkeihin ja mahdollisesti erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Henkilötietojen käsittely

Kannatamme esitettyjä muutoksia ja painotamme lisäksi riittävän ohjeistuksen ja koulutuksen merkitystä. Erityisesti tulisi varmistaa henkilötietojen käsittelyn yhdenmukaisuus selkeällä ohjeistuksella koskien mm. tietojen käsittelyä, säilytysaikoja ja luovutuksia eri osapuolten välillä niiltä osin kuin asiaa ei jo ole laissa nimenomaisesti säädetty.

Muut mahdolliset huomiot esitysluonnoksesta

Pidämme tärkeänä, että voimaantulon jälkeen lain toimivuutta samoin kuin häiriö-, uhka- ja väkivaltatilanteiden kehitystä eri toimialoilla seurataan aktiivisesti ja yhteistyössä. Lain toimivuuden osalta on tärkeää seurata mm. siihen liittyvien prosessien toimivuutta, käsittely- ja vasteaikoja, resurssien riittävyyttä sekä osapuolille aiheutuvien kustannusten tasoa, kohdentumista ja kehittymistä, joita uuden lainsäädännön ollessa kyseessä on voitu valmistelussa vain karkeasti arvioida.

Osana seurantaa on tärkeää arvioida sitä, tulisiko erityisesti tuomioistuimen määräämän pääsykiellon soveltamisalaa laajentaa myymälöiden lisäksi muillekin palvelutoimialoille.

Viittaamme lisäksi jäsenliittojemme asiassa antamiin lausuntoihin ja niissä todettuihin näkökohtiin.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Yrityslainsäädäntö

Markku Rajamäki

johtava asiantuntija

Rajamäki Markku
Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Yrityslainsäädäntö